

Warszawa, 17 marca 2022 r.

L.D. 02/03/2022

Sz. P.

gen. dyw. SG Tomasz Praga

Komendant Główny Straży Granicznej

**Rekomendacje dla funkcjonariuszy Straży Granicznej
mające na celu ochronę dzieci przekraczających granicę przed krzywdzeniem**

W sytuacji konfliktu zbrojnego dzieci uchodźcy są jedną z grup najbardziej narażonych na ryzyko krzywdzenia, przede wszystkim: handlu ludźmi i przemocy seksualnej. Niniejsze rekomendacje są propozycją optymalnych – w tym momencie - działań podejmowanych w najlepszym interesie dzieci. Musimy być uważni na każde dziecko przekraczające granicę, zarówno w sytuacji, kiedy jest z opiekunami jak i bez opieki, ze względu na występujące aktualnie wysokie ryzyko działań przestępczych na szkodę dzieci. Jednocześnie zaznaczamy, że ze względu na dynamikę sytuacji na granicy i rozwój działań wojennych na terenie Ukrainy, rozwiązania mające na celu ochronę dzieci wymagają bieżącego monitoringu i dostosowywania do aktualnych potrzeb oraz zaangażowania i współpracy partnerów rządowych, samorządowych i organizacji pozarządowych.

Ze strony Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, deklarujemy gotowość do uczestniczenia w centralnych pracach na rzecz bezpieczeństwa dzieci przekraczających granicę z Polską. Jednocześnie będziemy kontynuować bieżącą analizę sytuacji i w razie potrzeby - informować odpowiedzialne jednostki w sprawie obserwowanych problemów związanych z bezpieczeństwem dzieci.

1. Każde dziecko (osoba do 18 roku życia) przekraczające granicę polską, zarówno samodzielnie, jak i z opiekunem, który nie jest w stanie udowodnić swojej relacji z dzieckiem (odpis aktu urodzenia, dowód, paszport, upoważnienie od rodzica), powinno zostać zarejestrowane poprzez pobranie od dziecka lub jego rodzica/opiekuna danych osobowych.
2. W szczególności na każdym przejściu granicznym powinien zostać zorganizowany punkt dedykowany wyłącznie rejestracji dzieci bez opieki.
3. Wśród funkcjonariuszy SG mających kontakt z dziećmi, powinna być zachowana równowaga płciowa. Funkcjonariusze, o ile nie jest to konieczne, nie powinni eksponować oznak przywołujących obrazy walki – tj. mundur polowy czy broń.

4. Rejestracja powinna odbywać się w formie elektronicznej lub pisemnej za pomocą prostej ankiety w języku rosyjskim, ukraińskim i angielskim.
5. Dane dziecka, jakie należy zebrać przy rejestracji, to:
 - a) w przypadku dziecka przekraczającego granicę z rodzicami: imię i nazwisko dziecka, datę urodzenia bądź wiek, niepełnosprawność, skany dokumentów (jeśli są), miejsce pochodzenia, imiona i nazwiska rodziców oraz deklarowane miejsce pobytu - jeśli jest znane. Jeśli rodzice nie są w stanie udokumentować swojej relacji z dzieckiem (odpis aktu urodzenia, dowód, paszport, upoważnienie od rodzica) należy pobrać odciski palców dziecka i rodziców zgodnie z obowiązującym prawem.
 - b) w przypadku dziecka przekraczającego granicę z opiekunem faktycznym, czyli osobą inną niż rodzice: imię i nazwisko dziecka, datę urodzenia bądź wiek, niepełnosprawność, skany dokumentów (jeśli są), miejsce pochodzenia, imiona i nazwiska rodziców i kontakt do nich, deklarowane miejsce pobytu oraz należy pobrać odciski palców dziecka i opiekuna zgodnie z obowiązującym prawem.
 - c) w przypadku dziecka przekraczającego granicę bez opiekuna: imię i nazwisko dziecka, miejsce pochodzenia, imiona i nazwiska rodziców i kontakt do nich, data urodzenia bądź wiek, niepełnosprawność, deklarowany powód samodzielnego przekraczania granicy, miejsce/osoba, której funkcjonariusz straży granicznej przekazuje dziecko, skany dokumentów (jeśli są) oraz należy pobrać odciski palców dziecka zgodnie z obowiązującym prawem.
6. Dzieci bez opiekuna należy przekazywać pod opiekę wyłącznie ustalonej instytucji pieczy zastępczej (placówka opiekuńczo-wychowawcza, pogotowie opiekuńcze, rodzina zastępcza) w Polsce lub upoważnionemu pracownikowi polskiej instytucji lub organizacji pozarządowej. Nie wolno przekazywać dzieci bez dorosłego opiekuna osobom fizycznym bez jakiegokolwiek formalnego umocowania w wiarygodnej instytucji. W sytuacji braku w/w instytucji należy przekazać dziecko do najbliższego punktu recepcyjnego lub jednostki samorządu terytorialnego lub państwowej odpowiedzialnej za przekazanie go do pieczy zastępczej (SG powinna dysponować aktualnymi informacjami na ten temat, pozyskanymi od samorządu).
7. Formalne umocowanie to: postanowienie sądu rodzinnego o byciu tymczasowym opiekunem, rodzicem zastępczym, opiekunem prawnym, legitymacja pracownika OPS, upoważnienie od polskiej instytucji w oryginale na papierze firmowym, upoważnienie od rodziców (załącznik nr 3).
8. W razie wątpliwości co do wiarygodności organizacji pozarządowej, należy wykonać podstawowe czynności sprawdzające: sprawdzić KRS lub stronę internetową organizacji, wykonać telefon pod numer widniejący na papierze firmowym lub skontaktować się z organizacją, na współpracę z którą organizacja odbierająca dziecko się powołuje.

9. Zalecamy, aby przy każdym przejściu/punkcie recepcyjnym stworzyć - przy współpracy z organizacjami pozarządowymi - punkty dla rodzin z dziećmi (charakterystyczne oznaczenie, ciepłe napoje, pożywienie - także dla niemowląt, miejsce do zabawy, środki higieniczne, wsparcie pracowników punktu, w miarę możliwości - pierwsza pomoc psychologiczna). W punkcie powinny otrzymać wsparcie także dzieci, które po przejściu przez granicę straciły kontakt z krewnymi i potrzebują pomocy, aby w tłumie odnaleźć opiekunów. Rekomendujemy także, aby na terenie takich punktów, rodzicom/opiekunom dzieci z niepełnosprawnością widoczną lub deklarowaną, przekazywać kwestionariusz w języku polskim, rosyjskim, ukraińskim, angielskim (załącznik nr 2) ustalający potrzeby dziecka. Kwestionariusz pozostaje z rodzicem w celu przekazania go w instytucji, która organizuje miejsce pobytu dla dziecka z niepełnosprawnością lub z którą rodzice będą kontaktować się w sprawach zdrowia dziecka.

W kwestii organizacji punktów, warto skorzystać z istniejących modeli – np. *Blue Dots (Children and Family Support Hubs)*.

10. Dzieci w każdej sytuacji mają prawo do rodziny, tożsamości kulturowej, wiedzy o swoim pochodzeniu - wszystkie powyższe działania służą realizacji tych praw.

Z wyrazami szacunku,

Monika Sajkowska

Prezeska Zarządu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę